

Rails i més rails? (Entgleisung 1997)

JOSEP PEDRALS

POESIA

Enric Casasses Figueres, *Canaris fosforescents*. Edicions 62 / Empúries. Barcelona, 2001.

Diu que sant Francesc d'Assís parlava amb els ocells. Santa Clara podria haver estat un ocell? De fet, a Ovidi, a *Les metamorfosis*, els homes i dones dels quals parla se li acaben transformant...

A Enric Casasses li ha passat més o menys el mateix: ha anat representant tota mena d'estats d'ànima ("En cada estat d'ànim hi figuren tots els estats d'ànim") a través de l'amor a dos, l'amor a un, l'amor a molts, l'amor a tu... repassant uns fets donats per ells mateixos ("que els únics que no es comporten normal són els esdeveniments"), perquè, per una sola història (que acabarà bé, encara que serà difícil), va descarrilant-nos l'argument, que mai ha estat cap línia recta, d'uns temps vistos des dels cors flamejants, on hom treu l'aigua clara d'un mateix si s'hi agafa amb primavera o s'hi mor (per què em vénen al cap les tombes flamejants?). O sigui, que les coses són metàfores, imatges, vagament desxifrables però entenedores, i entrelligades per diversos fils comuns.

És indiscutiblement útil per a la comprensió de cada poema l'estirabot final, car concreta obrint lectures; m'ha agradat la idea. I és que resulta que *el gènere dels Canaris fosforescents són poemes en prosa amb estirabot*: petits poemes en prosa (com en Bau de l'aire, que al llibre no surt però hi ha el "bau dels altres") hereus directes del *Gobelet dels daus* de Max Jacob, no sé per on, però

m'hi jugo el que vulguis que qui busqui trobarà.

A títol personal (*a la noblesa le gusta espesa*) proposo el joc, jo ho he provat després de llegir el llibre tranquil·lament, d'anar alternant una cullerada dels *Canaris* amb una del llibre *Uh* (Container, 1997), també d'en Casasses, perquè tots dos són d'època berlinesa i,

El poeta Enric Casasses Figueres

sobretot, perquè el tren ("i el món trontollen però la vida no") de l'un m'ha recordat (i me l'he fet) el metro que contextualitza l'altre ("que es resumeix com un que en un microsegon en què el metro pràcticament s'atura a mig túnel reviu un instant de la infància sortint de sobte de l'amagatall d'un portal cridant-li uh a algú, i ahora té

baixant de la font del gat enganxada al cervell"). El joc és divertit i, si hom és prou cabut, pot trobar-hi paral·lelismes (per hermenèutiques que no quedil).

Fa no res he dit d'època berlinesa i crec que això no hauria de ser notori, ans al contrari. Desitueu els poemes en part. No hem de fer safareig. En Bauçà diu: "Èmile Zola ha fet molt mal, en el sentit que ha donat un crèdit il·limitat, una carta de noblesa, a la xafarderia". En Rubió i Balaguer diu: "L'obra literària és la cosa primordial. [...] Les diverses dades de la vida exterior ni són veritat ni són mentida: són fragments contingents de la xarxa que empresona una existència". I en Casasses mateix diu, des dels cors flamejants: "Els músics impostors / La música / importava".

NARRATIVA

En sortir de classe

ANNA M. GIL

Miquel Àngel Vidal, *El batec de la fosca*. Quaderns Crema. Barcelona, 2000.

La imatge dels joves que ens dona bona part de la literatura actual és bastant tòpica: sexe, drogues, *rock-and-roll* i, en alguns casos, molta sang i fetge. Però Miquel Àngel Vidal (Binissalem, 1962), en la seva primera novel·la (ha publicat dotze contes, guardonats amb diversos premis), vol desmarcar-se'n, tant pel que fa als personatges com a l'estil. Eugènia, la protagonista d'*El batec de la fosca*, és una mena d'heroïna romàntica consagrada a l'amor i l'escriptura. I el llibre, que recull les cartes de l'Eugènia al Martí, recrea una prosa amorosa i sentimental. Res a veure amb el llenguatge periodístic, esporgat i estàtic, mal imitat dels narradors nord-americans, tan de moda avui. I res a veure amb el massa sovintejat model televisiu d'escenes breus, ràpides i sobrecarat d'efectes especials. Això sembla, almenys, a primer cop d'ull.

Miquel Àngel Vidal prova d'escrivir una novel·la d'alta densitat moral i psicològica, amb personatges de carn i os, amb l'esperit altiu i el cor en bandolera, que es mouen amb dificultat -i, de vegades, sense èxit- en una societat de masses i desintegrada.

DE MALLORCA A BARCELONA

L'Eugènia es veu obligada a deixar Mallorca i el noi del qual s'ha enamorat al cap de quatre dies de conèixer-lo, el Martí, per instal·lar-se a Barcelona, on han traslladat el pare, executiu d'una empresa turística. Entre el gener del 96 i l'agost del 2000, l'Eugènia passa de nena a muller. L'evolució, com podem comprovar en el seguit de cartes adreçades a l'estimat, és dolorosa i ràpida: alguns amics de l'institut públic barceloní, on es va matricular contra la voluntat dels pares, han tingut un destí tràgic; la relació amb l'impenetrable i desesperat amor mallorquí es fa insostenible; en canvi, la vocació d'escriptora es veu recompensada i la d'esposa i mare de família, també.

El problema, però, és que el lector és incapaç de seguir aquesta evolució a través d'una visió del món subjectiva; és a dir, la visió relativa, tendenciosa i limitada de la protagonista. Eugènia és incapaç de situar-se al marge d'aquest món gregari -com pretén- i explorar en el seu interior, a la manera de Valéry, quan se li van trencar els ídols de l'amor i la poesia. Eugènia sembla que està per sobre del Bé i del Mal, cap incident no desperta les forces més obscures i incontrolables de la seva personalitat o pertorba la seva lucidesa. Eugènia, l'escriptora, és un esperit pur que ens fa somriure amb el seu èmfasi existencial i ens atabala amb la pólvora mullada de la seva prosa. I que actua com qualsevol personatge de minisèrie televisiva. Llàstima.

L'absurd quotidià

ENRIC CASTELLÓ

NARRATIVA

Xavier Vidal Alemany, *Un món a tres columnes*. Columna. Barcelona, 2000.

Xavier Vidal, guionista de televisió nascut a Alginet (Ribera Alta), s'ha llançat a escriure un recull de contes després de despuntar amb una novel·la i diverses narracions curtes guardonades. A *Un món a tres columnes* s'apleguen vint contes molt breus que ens relaten tota una sèrie de situacions absurdes, còmiques, inversemblants i sovint fantàstiques. Casos que el lector pot trobar als diaris, on un home cala foc a la seva dona a la porta de casa, una ministra recomana no tirar l'ós de vedella al brou i una enquesta treu a la llum que un de cada sis treballadors desitja agredir físicament els seus companys de feina.

Al llibre de Vidal, un home es presenta a una oficina de treball per demanar feina com a terrorista, però no aconseguix el lloc; un altre treballa en un

mentiri digitalitzat i per poc mata accidentalment un visitant que observava el seu pare en una pantalla de vídeo; un líder polític de renom és auscultat per un metge que li ha de ficar un incòmode aparell per l'anus mentre ambdós parlen de política; un matrimoni convencional intenta buscar la passió mitjançant la pràctica del sadomasoquisme; un home gairebé autista cerca la seva princesa als trens de rodalies; un grup de joves paguen una prostituta a un amic per observar l'acte sexual, però acabaran tots a l'hospital, etcètera.

ENGINY, ACUDESA I FANTASIA

L'autor ordeix un bon nombre de situacions amb l'enginy i l'agudesa, sense defugir d'arguments fantàstics en què intervien extraterrestres o el mateix diable. Qualsevol recurs pot servir per aproximar-se a l'objectiu: retratar amb ironia la nostra realitat. I ho aconseguix amb un llenguatge molt clar i directe, sintètic, totalment mediàtic, audiovisual, propi d'un guionista de televisió.

Justament, el valor del recull de Vi-

dal descansa en la narració de petits fragments esbojarrats i que ratllen la fantasia per retratar-nos la societat. Aquesta opció s'adscriu a l'evolució de la tradició narrativa caldersiana: la transmissió irònica de la realitat mitjançant històries on abunden ginyos tecnològics i avenços, fenòmens fabulosos o irrealis. Tot plegat és presentat amb un estil molt irònic però sense arribar a ser càustic, un camí fronterer amb la sàtira social. Aquesta línia literària, magistralment explotada per Quim Monzó en la seva producció de relats curts, ha estat un camí seguit per escriptors propers als mitjans de comunicació, com ho és Vidal. L'autor està ben amarat pel neguit que provoca la societat que l'envolta i per una capacitat de sorprendre's amb el que és quotidià. Una societat reduïda a la mínima expressió que podem observar cada dia al sintonitzar Tele-5 -per a la qual ha treballat l'autor- o a altres mitjans de comunicació on assistim a la representació constant del que diuen que és la realitat, eixos fets espectaculars, inimaginables i tan espantosos.